

הכנסת העשרים וחמש

יוזמת: חברת הכנסת מירב כהן

5115/25/פ

הצעת חוק גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה (תיקון – שמירה על מעמד האתרים הלאומיים), התשפ"ה–2024

1. תיקון סעיף 2 בחוק גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה, התשנ"ח–1998¹ (להלן – החוק העיקרי), בסעיף 2(א)(7), במקום "בתוספת" יבוא "בתוספת הראשונה".
2. תיקון סעיף 6 בסעיף 5(6) לחוק העיקרי, במקום "בתוספת" יבוא "בתוספת הראשונה".
3. תיקון סעיף 13 בסעיף 13(א)(3) לחוק העיקרי, במקום "בתוספת" יבוא "בתוספת הראשונה".
4. תיקון סעיף 38 בסעיף 38 לחוק העיקרי –
 - (1) האמור בו יסומן "א)", ובו, אחרי "אתרים לאומיים" יבוא "שהכריז עליהם השר או שנקבעו בתוספת השנייה לפי סעיף קטן ב";
 - (2) אחרי סעיף קטן (א) יבוא:"(ב) האתרים המנויים בתוספת השנייה יוכרזו כאתרים לאומיים."
5. החלפת סעיף 40 במקום סעיף 40 לחוק העיקרי יבוא:

"שמירת האתרים 40. האתרים הלאומיים יהיו שמורים מפני חילול וכל הלאומיים פגיעה אחרת ומפני כל דבר העלול לפגוע בחופש הגישה אל אותם המקומות, או ברגשות הציבור כלפי אותם המקומות."
6. תיקון סעיף 54 בסעיף 54 לחוק העיקרי, במקום "'בשמורת טבע או בגן לאומי נגרמת פגיעה, כאמור בסעיף 30(ד)" יבוא "בשמורת טבע, בגן לאומי או באתר לאומי נגרמת פגיעה, כאמור בסעיף 30(ד) או בסעיף 40".
7. תיקון סעיף 60 בסעיף 60(א) לחוק העיקרי, במקום "בתוספת" יבוא "בתוספת הראשונה".

¹ ס"ח התשנ"ח, עמ' 202.

- תיקון כותרת התוספת 8. בכותרת התוספת לחוק העיקרי, אחרי "תוספת" יבוא "ראשונה" ובמקום התוספת "סעיפים 6(5) ו-60" יבוא "סעיפים 2, 6(5), 13 ו-60".
- הוספת תוספת שנייה 9. אחרי התוספת הראשונה לחוק העיקרי, יבוא:

"תוספת שנייה

(סעיף 38)

1. הר הרצל."

דברי הסבר

חוק גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה, התשנ"ח-1998 (להלן – החוק), לא מגדיר קריטריונים להכרזה על אתר לאומי, אלא קובע כי שר הפנים רשאי להכריז על אתר לאומי בהתייעצות עם המועצה לגנים לאומיים, שמורות טבע ואתרים לאומיים. למעשה, לפי דוח מבקר המדינה משנת 2005, ההכרזה על האתרים לא נעשתה לפי סדר עדיפויות מסוים או אמות מידה ברורות. המצב הקיים הוביל לנפילה בין הכיסאות של אתרים מרכזיים לעם היהודי ולציבור ישראלי, שלא זוכים להגנה מספקת מפני פגיעה.

על כן, הצעת החוק מבקשת לתקן את סעיף 38 לחוק, שכותרתו "הכרזה על אתר לאומי" כדי לקבוע בצורה מפורשת שסמכויות ההגנה על גנים לאומיים ושמורות טבע שניתנות לרשות הטבע והגנים, יינתנו במקרה של אתרים לאומיים למנהל לעניין אתרים לאומיים במשרד הפנים. בנוסף, מוצע שסעיף 38 יקבע שכל האתרים שיהיו מנויים בתוספת השנייה יוכרזו אוטומטית כאתרים לאומיים. התוספת השנייה המוצעת כוללת את הר הרצל בלבד – מאחר שמדובר באתר בעל החשיבות הלאומית העליונה ביותר, שמעולם לא הוכרז כאתר לאומי, והוא אף אינו מוגן מבחינה תכנונית, מאחר שהוא שוכן בירושלים – שלה אין תוכנית מתאר עדכנית בתוקף.

הצעת החוק נועדה גם להחליף את סעיף 40 לחוק, כך שיהיה דומה במהותו לסעיף "שמירת המקומות הקדושים" בחוק השמירה על המקומות הקדושים, תשכ"ז-1967. החלפת הסעיף נועדה להשוות את מעמדם הסמלי של המקומות הקדושים והאתרים הלאומיים, ולחדד כי גם במקרה של האתרים הלאומיים – יש לשמור על רגשות הציבור כלפיהם. תיקון סעיף 54 לחוק מקנה למנהל האתרים הלאומיים שמונה בידי שר הפנים את הסמכות להוציא צו הפסקת פגיעה או מניעת פגיעה שנגרמת לאתר לאומי לפי סעיף 40 לחוק.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
א' בכסלו התשפ"ה (02.12.2024)

